

Юрчук О. В.
ст. гр. ЕОАм – 11
Національний університет «Львівська політехніка»
Науковий керівник – Воськало В. І.,
ас. кафедри обліку та аналізу

ПЕРЕОЦІНКА ТА ІНДЕКСАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Порядок проведення переоцінки основних засобів регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби». Так, відповідно до п.16 П(С)БО 7, підприємствам дозволяється переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість об'єкта значно (більш як на 10 відсотків) відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. Згідно статті 13 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» проміжна звітність складається щоквартально наростаючим підсумком з початку звітного року в складі балансу та звіту про фінансові результати. Таким чином й здійснення переоцінки основних засобів не є доцільним частіше чотирьох разів на рік. Як це не парадоксально, але щоб достеменно дізнатися, чи відрізняється залишкова вартість об'єкту основних засобів від його справедливої вартості більш ніж на 10 відсотків, треба здійснити оцінку цього об'єкту основних засобів.

Назвемо основні правила проведення переоцінки основних засобів:

- 1) підставою для неї служить наказ керівника підприємства;
- 2) переоцінка проводиться, якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів істотно відрізняється від його справедливої вартості. Критерій істотності підприємство визначає самостійно і фіксує в наказі про облікову політику;
- 3) якщо група основних засобів, до якої належить переоцінюваний об'єкт, містить декілька об'єктів, то переоцінювати слід усі об'єкти цієї групи;
- 4) оцінку справедливої вартості основних засобів при проведенні переоцінки в бухгалтерського обліку повинен здійснювати незалежний експерт (ст. 7 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні»);
- 5) у податковому обліку підсумкові дані переоцінки не відображаються.

Переоцінці можуть підлягати всі основні засоби, за винятком малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів, якщо амортизація їх вартості здійснюється методами, викладеними в другій частині п.27 П(С)БО 7, тобто нарахуванням 50 чи 100% амортизації в місяці введення таких активів в експлуатацію [2].

Згідно п.19 П(С)БО 7, у бухгалтерському обліку сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів, що проводиться перший раз, включається до складу додаткового капіталу, а сума уцінки, що проводиться перший раз – до складу витрат звітного періоду. Якщо проводиться не перша, а чергова переоцінка основних засобів, то її відображення в бухгалтерському обліку має свої особливості, що регламентується п.20 П(С)БО 7 [3].

Обов'язкова дооцінка активів потрібна коли в країні панує інфляція. Тоді індексація є актуальною, адже необхідно привести балансову вартість активів до реальних цін. Вважаємо, що тепер, коли в країні високий рівень інфляції, підприємства мають право самостійно вирішувати: проводити їм переоцінку активів чи ні. На нашу думку, потреба в дооцінці основних засобів може виникнути лише за умови, що ціни на ринку на аналогічні активи зростають більш ніж на 20-30%.

У податковому обліку платника податку відображення результатів проведення переоцінки об'єктів основних фондів не передбачено, оскільки в податковому обліку амортизується лише вартість витрат цього платника на виготовлення, придбання або поліпшення основних фондів. Тобто сума проведеної в бухгалтерському обліку дооцінки основних фондів не впливає на податковий облік платника податку.

Одним з механізмів, що дозволяють врахувати інфляційні процеси з метою оподаткування, є індексація балансової вартості основних фондів. Підставою для індексації

основних фондів є Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств», яким передбачено механізм збільшення балансової вартості груп основних фондів. Так, пп. 8.3.3 Закону дозволяє платникам податків усіх форм власності щороку індексувати балансову вартість груп основних фондів та нематеріальних активів на коефіцієнт індексації [1].

Індексація – це установлення зв'язку, пропорційної залежності між змінами величин будь-яких показників. Слід зазначити, що проведення амортизації основних засобів – право, а не обов'язок платника податків. Термін проведення індексації Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» прямо не обумовлено. Законодавством передбачається лише щорічна індексація балансової вартості основних засобів. При проведенні індексації балансової вартості груп основних фондів валові доходи не збільшуються.

Індексувати балансову вартість груп основних засобів вигідно з таких міркувань:

- нарахування більших амортизаційних відрахувань, а отже, своєрідна оптимізація оподаткування;

- більший – 10% ліміт, який використовується для відображення витрат, пов'язаних із поліпшенням основних засобів, у валових витратах;

- зменшення об'єкта оподаткування на більшу суму під час продажу основних фондів групи 1 (пп. 8.4.3 Закону [1]) або при їх ліквідації (пп. 8.4.8 Закону [1]).

У податковому обліку нарахування амортизації регулюється ст. 8 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств». Для нарахування податкової амортизації потрібно понести витрати на придбання, виготовлення або поліпшення основних засобів і знати норми амортизації відрахувань. Правильне нарахування амортизації у податковому обліку залежить від правильності віднесення основних засобів до тієї чи іншої групи відповідно до пп. 8.2.2 Закону [1].

Платники податку мають право згідно з нормами пп. 8.7.1 п. 8.7 ст. 8 Закону № 334/94-ВР протягом звітного періоду віднести до валових витрат будь-які витрати, пов'язані з поліпшенням основних фондів, що підлягають амортизації, у тому числі витрати на поліпшення орендованих основних фондів, у сумі, що не перевищує 10% сукупної балансової вартості всіх груп основних фондів станом на початок такого звітного періоду.

Платникам податку не забороняється враховувати індексацію вартості основних фондів у розрахунку визначення сум, які відносяться на валові витрати відповідно до пп. 8.7.1 п. 8.7 ст. 8 Закону № 334/94-ВР при здійсненні поліпшень основних фондів. Таким чином при проведенні індексації зростає вартість основних засобів, їх амортизаційні відрахування, в результаті чого збільшуються валові витрати підприємства. А це в свою чергу призводить до зменшення суми прибутку до оподаткування. Така ситуація є вигідною для організації.

Література:

1. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств», від 22.05.97р. №283/97-ВР.

2. Закону України „Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12.07.2001р., №2658-III.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджено наказом Міністерства України від 27.04.2000р., №92.